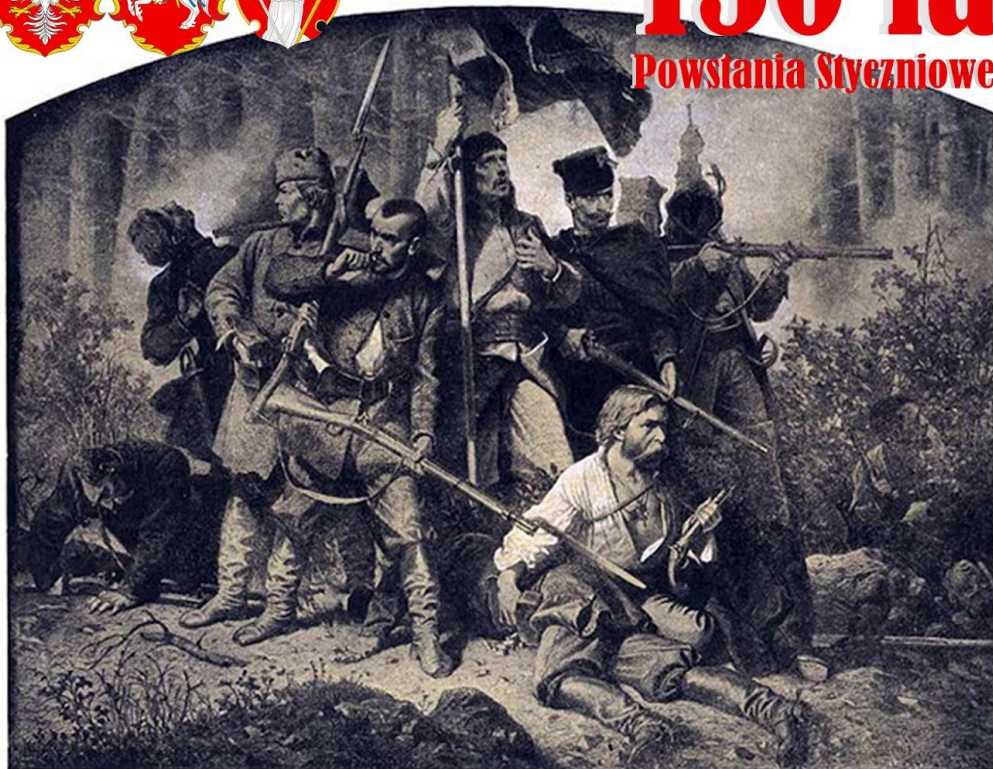

150 lat

Powstania Styczniowego

**Oni walczyli za naszą wolność
1863 - 2013**

Przyczyny powstania:

- ◆ Przegrana Rosji w wojnie krymskiej (1853-1856r.).
- ◆ Śmierć cara Mikołaja I i Iwana Paskiewicza (zwolennicy całkowitej rusyfikacji).
- ◆ Rządy cara Aleksandra II Romanowa- zwolennika reform; sprzyjało to rozwojowi organizacji spiskowych np. Związek Trojnicki w Kijowie, konspiracyjne kółka młodzieżowe w Akademii Medyko – Chirurgicznej i w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie.
- ◆ **Branka** – pobór do carskiej armii przeprowadzony przez Aleksandra Wielopolskiego (obejmujący zaangażowaną politycznie młodzież).

Aleksander Wielopolski

Branka – poprzedzająca wybuch Powstania Styczniowego

Manifestacje poprzedzające Powstanie Styczniowe:

- 11 czerwca 1860r.- demonstracja patriotyczna na pogrzebie wdowy po gen. Józefie Sowińskim (bez reakcji policji i wojska);
- październik 1860r.- manifestacja w czasie „zjazdu trzech kruków” (cesarz austriacki Józef Franciszek I , car Aleksander II Romanow, książę pruski Wilhelm I)- pozamykane okna, puste ulice, na placu przed Teatrem Wielkim wylano smrodliwą substancję , a honorowe loże dla gości zdewastowano; władze w odpowiedzi na zaistniałą sytuację sprowadziły do Warszawy nowego szefa policji- Fiodora Trepowa;
- 29 listopada 1860r.- manifestacja patriotyczna : noszono tradycyjne stroje narodowe i śpiewano pieśni patriotyczne np. „ Jeszcze Polska nie zginęła”, „ Boże coś Polskę”, usuwano dwujęzyczne szyldy (manifestacja bez ofiar);
- 25 luty 1861r. – manifestacja z okazji 30 rocznicy bitwy pod Olszynką Grochowską na Starym Rynku Warszawy (szamotanina o sztandar Polski, bez ofiar, aresztowania);
- 27 luty 1861r.- manifestacja , w czasie której na Placu Zamkowym padły pierwsze strzały- zginęło pięciu demonstrantów;
- 7 kwietnia 1861r.- bezkrwawa manifestacja na Placu Ewangelickim;
- 8 kwietnia 1861r.- manifestacja na Placu Zamkowym- ostrzelano bezbronny tłum, zginęło ponad 100 osób;
- 14 października 1861r.- władze carskie wprowadziły stan wojenny.

Pogrzeb pięciu poległych

Pogrzeb pięciu poległych; 2 marca 1861 r. w Warszawie

Kozacy atakują Kościół św. Anny w Warszawie – 27 lutego 1861r.

Masakra manifestujących 8 kwietnia 1861r.

Ugrupowania polityczne przed wybuchem powstania styczniowego

- ◆ **Grupa związana z Aleksandrem Wielopolskim** – arystokracja i burżuazja dążąca do poszerzania reform przy współpracy z Rosją i przywrócenia stanu sprzed 1830r.
- ◆ **Stronictwo Białych**- liberalna szlachta i mieszczaństwo, przeciwnicy szybkiego wybuchu powstania, dążyli do przeprowadzenia reform drogą pokojową.
- ◆ **Stronictwo Czerwonych**- oficerowie, studenci inteligencja, opowiadali się za walką zbrojną i przywróceniem państwa polskiego w granicach przedrozbiorowych.

Wybuch powstania styczniowego

Centralny Komitet Narodowy „czerwonych” przekształcił się w Tymczasowy Rząd Narodowy, który 22 stycznia proklamował powstanie i wydał manifest powstańczy wzywający do walki oraz dekrety o uwłaszczeniu chłopów.

KOMITET CENTRALNY

JAKO TYMCZASOWY

Rząd Narodowy.

Niezemny rząd najczelniejszy rozwieściłony oporem męczonęj przesei ofiar, po-
stanowił zadać jej cios stanowczy — porwać kilkadziesiąt tysięcy najdzielniejszych, naj-
gorliwszych jej obrońców, obwie w menawistny mundur moskiewski i pognać tysiące mil
na wieczną wędrę i zatracenie. Polska nie chce, nie może poddać się bezopornie temu
sromotnemu gwałtowi pod karą hańby przed potomnością powinna stawić energiczny
opór. Zastępy młodziży walecznej, młodziży poświęconej, ożywione gorącą miłością
Ojczyzny, niezachwianą wiarą w sprawiedliwość i pomoc Boga, poprzysięgły zrzucić
przeklecie jarzmo lub zginąć. Za nią wiec Narodzie Polski, za nią! Po strasliwej hańbie
nievoli, po niepojętych męczarniach meisku, Centralny Narodowy Komitet obecnie jedy-
ny, legalny Rząd Twój Narodowy, wzywa Cię na pole walki już ostatniej, na pole chwaly
i zwycięstwa, które Ci da i przez imię Boga na Niebie dać przysięga, bo wie, że Ty,
który wczoraj byłeś pokornikiem i mścicielem, jutro możesz być i będziesz bohaterem i
olbrzymem. Tak, Ty wolność Twoją, niepodległość Twoją, zdobydziesz wielkością tak-
kiego meztwa, świętością takich ofiar, jakich Lud zielen nie zapisał jeszcze na dziejowych
kartach swoich. Powstającej Ojczyźnie Twój dusz bez znu, słabości i wahańia wszyst-
ką krew, życie i mienie, jakich od Ciebie zapotrzebują. W zamian K. C. N. przyrzeka
Ci, że siły dzielności Twój nie zmurnieją, poświęcenia nie będą stracone, bo ster, który
ujmaje, silną dźwignię będzie ręką. Złamie wszystkie przeszkody, rozetrze wszelkie za-
porę, a każdą nieprzechylność dla świętej sprawy, nawet brak gorliwości, ścigać i ka-
rać będzie przed sąrowym, choć sprawiedliwym trybunałem obrazonej Ojczyzny.

W pierwszym zaraz dniu jawnego wystąpienia, w pierwszej chwili rozpoczęcia świętej
walki, K. C. N. ogłasza wszystkich synów i córki, bez różnicy wiary i rodu, pochodze-
nia i stanu, wolności i równości Obywatelami krajn. Ziemia, którą Lud rolniczy posia-
dał dotąd na prawach czynszu lub pańszczyzny, staje się od tej chwili bezwarunkową
jego własnością, dzielą się wtem wieczyście. Właściciele posiadłości, wynagrodzeni
będą z ogólnych funduszów państwa. Wszyscy zaś komornicy i wyrobnicy, wstępujący
w szereg obrońców kraju, lub w razie zaszczytnej śmierci na polu chwały, rodziny ich
otrzymają z dóbr Narodowych dział szlacheckiej od wrogów ziemi. Do brni wiec, Na-
rodzie Polski, Litwy i Rusi, do brni! bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybila,
stary miecz nasz wydobyla, święty sztandar Orła, Pogoni i Archanioła rozwinął.

A teraz odzywamy się do Ciebie Narodzie Moskiewski: tradycyjnym hasłem naszym
jest wolność i braterstwo Ludów, dla tego też przebieżamy Ci nawet mord naszej Oj-
czyzny, nawet krew Pługi i Oszmiany, gwałty nle Warszawy i tortury lochów C. m-
deli. Przebacznym Ci, bo i Ty jesteś mordercą i mordowany, smutny i męczony, trąpy
dzieci Twoich kołyszą się na szubienicach carskich, prosię Twoi marzną na śniegach
Sibiru. Ale jeżeli w tej stanowczej godzinie nie uznasz w sobie zgryzoty za prze-
kroć, świętych pragnień dla przyszłości, jeżeli w zapasach z nami dasz poparcie i ra-
nowi, który zabija nas a dleje po Tobie — binda Ci! bo w obliczu Boga i świata cado-
go, przeklniemy Cię na hańbę wiecznego poddaństwa i mękę wiecznej niewoli, i wy-
zwiemy na straszny bój z Anglady, bój ostatni Europejskiej Cywilizacji z dziakiem bar-
barzyństwem Azji.

Warszawa, dnia 22 Stycznia 1863 r.

◆ Odezwa Komitetu
Centralnego
Narodowego

Mundur Powstania Styczniowego

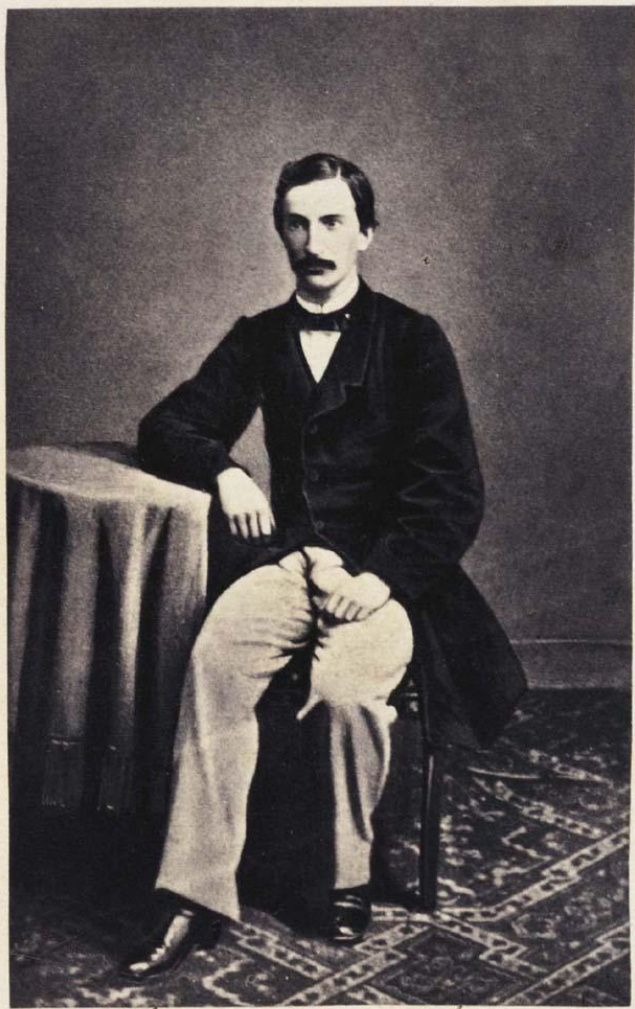
- ◆ Herb powstańczy-Polska (Orzeł Biały), Litwa (Pogoń) i Ukraina (Michał Archanioł)

- ◆ Chorągiew Powstania Styczniowego

Przebieg powstania styczniowego

- ◆ Kierownictwo Czerwonych- Stefan Bobrowski , Ludwik Mierosławski- pierwsi dowódcy powstania,
- ◆ Luty 1863r.- przystąpienie „białych” do powstania – od 11 marca 1863r. dyktatorem został Marian Langiewicz (uwięziony 17 marca 1863r.),
- ◆ Konflikt wewnętrzny „czerwonych z białymi”- sąd honorowy (w wyniku pojedynku na pistolety zginął pokonany przez hrabiego Adama Grabowskiego- Stefan Bobrowski (12 kwietnia 1863r.),
- ◆ Nieskoordynowana i rozproszona walka partyzancka; kwiecień- wrzesień1863r. –walki obronne,
- ◆ Od maja 1863r.- kierownictwo nad powstaniem objęte przez Białych,
- ◆ Wrzesień 1863r.- kryzys powstania,
- ◆ 18 października 1863r.-dyktatorem powstania Romuald Traugutt (opanowanie kryzysu- powołanie nowych regularnych oddziałów z podziałem na 5 korpusów),
- ◆ 2 marca 1864r. – nadanie chłopom przez cara Aleksandra II ziemi na własność w zamian za płacenie wieczystego podatku gruntowego (przeciągnął chłopów do obozu antypowstańczego),
- ◆ 10/11 kwietnia 1864r.- schwywanie ostatniego dyktatora powstania Romualda Traugutta,
- ◆ Maj 1865r.- ostatnie oddziały walczące na Podlasiu, dowodzone przez ks. Stanisława Brzósę.

Stefan Bobrowski

◆ Stefan Bobrowski

gen. Marian
Langiewicz

gen. Ludwik
Mierosławski

gen. Romuald
Traugutt

gen. ks. Stanisław
Brzóska

3 lutego 1863r.- bitwa pod Węgrowem (polskie Termopile)

Bitwa pod Miechowem- 17 lutego 1863r.- przegrana wojsk polskich

Bitwy pod Kobylanką – maj 1863r.

- ◆ Pomnik upamiętniający zwycięską bitwę

Bitwa pod Żyrzynem- 8 sierpnia 1863r. (największe zwycięstwo polskie)

Skutki Powstania Styczniowego- negatywne

- ◆ Straty w ludziach (ok. 1000 osób stracono, kilkaset powstańców zmarło w więzieniach, ok. 20 tys. żołnierzy zginęło na polach bitwy, ok. 40 tys. zesłano na katorgę i wysiedlono, 10 tys. wyemigrowało; razem ok. 50 tys. wobec 4,5 mln ludności Królestwa Polskiego).
- ◆ Likwidacja odrębności i autonomii Królestwa Polskiego.
- ◆ Bezwzględna rusyfikacja (zamknięto Szkołę Główną w Warszawie).
- ◆ Zniszczenia miast i wsi.
- ◆ Zmiana nazwy Królestwa Polskiego na Przywiślański Kraj.
- ◆ Konfiskata majątków uczestników powstania.
- ◆ Represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego (likwidacja klasztorów).
- ◆ Odebranie praw miejskich miastom, które pomagały powstańcom.

Skutki Powstania Styczniowego- pozytywne

- ◆ Uwłaszczenie chłopów.
- ◆ Umocnienie świadomości narodowej.
- ◆ Po powstaniu nastąpił szybki postęp na drodze kapitalistycznego rozwoju.
- ◆ Rozwój kultury – malarstwo (A. Grottger, M. Gieryski, J. Matejko), literatura (np. St. Żeromski „Wierna rzeka”).

Koniec